

Bruksela, 15 października 2025 r.
(OR. en)

13869/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0180 (COD)

ENER 517
POLCOM 296
CODEC 1514

NOTA

Od:	Komitet Stałych Przedstawicieli (część I)
Do:	Rada
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie stopniowego odchodzenia od importu gazu ziemnego z Rosji, poprawy monitorowania potencjalnych zależności energetycznych oraz zmiany rozporządzenia (UE) 2017/1938 – Podejście ogólne

I. WPROWADZENIE

1. 17 czerwca 2025 r. Komisja przedłożyła Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie stopniowego odchodzenia od importu gazu ziemnego z Rosji, poprawy monitorowania potencjalnych zależności energetycznych oraz zmiany rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu. Przedmiotowy wniosek ma na celu zdecydowane odejście od pozostałości importu gazu rurociągowego i LNG z Rosji wraz z wprowadzeniem pełnego zakazu od 1 stycznia 2028 r. Jest to kluczowy rezultat komunikatu Komisji zatytułowanego „Plan działania na rzecz zakończenia importu energii z Rosji”¹. W planie tym przedstawiono strategię stopniowego odchodzenia od pozostałości importu energii z Rosji w odniesieniu do gazu, ropy naftowej i energii jądrowej. Został on przedstawiony 15 maja 2025 r. w następstwie Deklaracji wersalskiej z marca 2022 r., w której przywódcy uzgodnili jak najszybsze uniezależnienie się od rosyjskich paliw kopalnych.

¹ Dok. 8686/1/25 REV 1.

2. Celem wniosku jest zagwarantowanie niezależności UE od rosyjskiej energii, ponieważ pozostałość importu nadal stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw w Unii. We wniosku podkreślono, w jaki sposób Rosja systematycznie instrumentalnie traktowała dostawy gazu i dokonywała manipulacji na rynku poprzez celowe zakłócenia w przepływach gazu, i stwierdzono, że w związku z tym nie można jej dłużej uznawać za wiarygodnego partnera handlowego.
3. Głównym elementem wniosku jest zakaz importu gazu z Rosji, obejmujący zarówno gaz rurociągowy, jak i LNG. Przewiduje się etap przejściowy dla istniejących umów na dostawy. Aby ułatwić wysiłki na rzecz odchodzenia od importu z Rosji, państwa członkowskie mają przedłożyć krajowe plany dywersyfikacji dostaw zarówno w odniesieniu do rosyjskiego gazu, jak i do rosyjskiej ropy naftowej. Wniosek zawiera również ukierunkowane zmiany w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu (w sprawie monitorowania bezpieczeństwa dostaw gazu).
4. Komisja proponuje przyjęcie rozporządzenia w oparciu o podwójną podstawę prawną obejmującą art. 207 TFUE (polityka handlowa) i art. 194 ust. 2 TFUE (polityka energetyczna).
5. W Parlamencie Europejskim Ville Niinistö (Zieloni/WSE, FI) został wyznaczony na sprawozdawcę wniosku w imieniu komisji ITRE, a Inese VAIDERE (EPL, LV) na sprawozdawczynię wniosku w imieniu komisji INTA. Wspólne głosowanie w komisjach ITRE i INTA zaplanowano na 16 października, a ogłoszenie na posiedzeniu plenarnym – 20 października.
6. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wydał opinię 17 września 2025 r. Skonsultowano się także z Komitetem Regionów.

II. AKTUALNA SYTUACJA

7. Grupa Robocza ds. Energii analizowała wniosek na posiedzeniach 18, 23 i 26 czerwca, 1, 8, 15 i 24 lipca oraz 2, 9, 16 i 30 września 2025 r. Zorganizowano specjalne spotkania w celu przeanalizowania celnych i prawnych aspektów wniosku.

8. Ze względu na pilny charakter tego dossier współpracownicy dążą do osiągnięcia porozumienia do końca roku, aby umożliwić jak najszybsze ostateczne przyjęcie. Zarówno prezydencja, jak i delegacje intensywnie pracowały nad osiągnięciem tego celu. Pomimo złożoności tego dossier i jego wrażliwego politycznego charakteru przeprowadzono znaczące prace na szczeblu technicznym, w szczególności w celu wyjaśnienia złożonych kwestii związanych z procedurami celnymi, rozwiązania obaw delegacji związanych z wdrażaniem oraz zapewnienia, aby tekst był zarówno solidny, jak i prawnie uzasadniony.
9. 23 września na forum Grupy Roboczej Radców ds. Stosunków Zewnętrznych (RELEX) Komisja przedstawiła 19. pakiet sankcji wobec Rosji. Podczas tego posiedzenia grupy roboczej i na posiedzeniu Coreperu 26 września Komisja zauważyła, że chociaż oba wnioski zakazują importu LNG z Rosji, wniosek dotyczący REPowerEU i 19. pakiet sankcji mają różne podstawy prawne i różne cele. O ile sankcje są przymusowymi środkami polityki zagranicznej i z natury mają charakter tymczasowy, o tyle wniosek REPowerEU służy realizacji celów polityki handlowej i energetycznej i ma być stosowany na stałe. W związku z tym Komisja uważa, że wnioski te wzajemnie się uzupełniają i mogą współistnieć. Na tej podstawie prezydencja zamierza postępować zgodnie z planem w odniesieniu do wniosku dotyczącego REPowerEU.
10. W rezultacie prezydencja przygotowała tekst kompromisowy², który został omówiony przez Komitet Stałych Przedstawicieli 8 października 2025 r. Dyskusje wykazały szerokie poparcie dla kompromisowego tekstu prezydencji. Tylko kilka delegacji zgłosiło zastrzeżenia co do konkretnych elementów tekstu.

² Dok. 13248/25.

III. GŁÓWNE ELEMENTY KOMPROMISOWEGO TEKSTU PREZYDENCJI

11. W następstwie dyskusji na forum Coreperu prezydencja dostosowała tekst, aby uwzględnić pozostałe zastrzeżenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie nowych kompromisowych propozycji prezydencji:

a) Ocena udzielania uprzednich zezwoleń (art. 7 ust. 3):

Zgodnie z klauzulą przeglądową, która zobowiązuje Komisję do przedstawienia sprawozdania z wykonania rozporządzenia, Komisja oceni skuteczność udzielania uprzednich zezwoleń wymaganych w przypadku importu gazu ziemnego, w przypadku gdy krajem produkcji nie jest Rosja.

b) Alternatywne źródła dostaw (art. 11 ust. 4):

W części normatywnej projektu rozporządzenia wprowadzono przepis odzwierciedlający motyw 11a. Określono w nim, że na etapie przejściowym Komisja jest zobowiązana do koordynowania z państwami członkowskimi ich wysiłków na rzecz dywersyfikacji w celu określenia alternatywnych dostaw gazu ziemnego.

c) Indeksacja cen (motyw 17):

Wyjaśniono, że wahania cen wynikające z indeksacji cen przewidzianej już w istniejących umowach na dostawy nie stanowią zmiany istniejących umów.

d) Termin udzielenia uprzedniego zezwolenia (motyw 20a):

Dodano motyw wyjaśniający, że termin 5 dni roboczych jest rzeczywiście terminem dla importerów na dostarczenie informacji, a nie dla organów udzielających zezwoleń na udzielenie uprzedniego zezwolenia. Oznacza to, że organy udzielające zezwoleń mogą również udzielać zezwoleń na import spoza Rosji na późniejszym etapie, w szczególności w przypadku wątpliwości dotyczących informacji przekazanych przez importerów. Wyjaśniono, że udzielenie uprzedniego zezwolenia pozostaje bez uszczerbku dla istniejących uprawnień organów celnych w zakresie egzekwowania.

- e) Związek z sankcjami dotyczącymi LNG (art. 16):

Dodano przepis wyjaśniający związek projektu rozporządzenia REPowerEU z proponowanym 19. pakietem sankcji wobec Federacji Rosyjskiej.

12. Prezydencja uważa, że zmieniony tekst kompromisowy przedstawiony w załączniku do niniejszej noty odzwierciedla odpowiednią równowagę między stanowiskami delegacji i stanowi solidną podstawę dalszych negocjacji z Parlamentem Europejskim.

IV. PODSUMOWANIE

13. Rada jest proszona o przyjęcie podejścia ogólnego na podstawie tekstu zawartego w załączniku do niniejszej noty.
14. To podejście ogólne będzie stanowiło mandat Rady do negocjacji z Parlamentem Europejskim w ramach zwykłej procedury ustawodawczej.
-

2025/0180 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie stopniowego odchodzenia od importu gazu ziemnego z Rosji, poprawy monitorowania potencjalnych zależności energetycznych oraz zmiany rozporządzenia (UE) 2017/1938

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 194 ust. 2 i art. 207,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego³,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów⁴,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

³ Dz.U. C, [...].

⁴ Dz.U. C, [...].

- (1) Bezprawna pełnoskalowa inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w lutym 2022 r. ujawniła dramatyczne konsekwencje istniejących zależności od rosyjskiego gazu ziemnego dla rynków i bezpieczeństwa. W Deklaracji wersalskiej z dnia 11 marca 2022 r. szefowie państw lub rządów zgodzili się zatem na stopniowe zmniejszanie, a ostatecznie całkowite wyeliminowanie zależności od rosyjskiej energii. W komunikacie w sprawie REPowerEU z dnia 8 marca 2022 r. i w planie REPowerEU z dnia 18 maja 2022 r. zaproponowano konkretne środki dywersyfikacji umożliwiające pełne uniezależnienie się od importu rosyjskiej energii w sposób bezpieczny, przystępny cenowo i zrównoważony. Od tego czasu poczyniono znaczne postępy w procesie dywersyfikacji dostaw gazu z myślą o uniezależnieniu się od dostaw z Federacji Rosyjskiej. Ponieważ ilości rosyjskiego gazu ziemnego, które nadal trafiają do Unii, są wciąż znaczne, w swoim planie działania na rzecz zakończenia importu rosyjskiej energii w ramach REPowerEU z dnia 6 maja 2025 r. Komisja zapowiedziała wniosek ustawodawczy dotyczący stopniowego całkowitego odejścia od importu rosyjskiego gazu i poprawy istniejących ram w odniesieniu do zajęcia się zależnościami energetycznymi.
- (2) Liczne przykłady niezapowiedzianego i nieuzasadnionego ograniczania dostaw i przerwy w dostawach, które miały miejsce jeszcze przed pełnoskalową inwazją wojskową na Ukrainę, a także instrumentalne traktowanie energii przez Federację Rosyjską od rozpoczęcia tej inwazji, pokazują, że Federacja Rosyjska systematycznie wykorzystuje istniejące zależności od dostaw rosyjskiego gazu, aby szkodzić gospodarce Unii. Doprowadziło to do poważnych negatywnych skutków dla państw członkowskich i ogólnie dla bezpieczeństwa gospodarczego Unii. Unia nie może już zatem uznawać Federacji Rosyjskiej i rosyjskich przedsiębiorstw energetycznych za wiarygodnych partnerów handlowych na rynku energii.

- (3) W styczniu 2006 r. Federacja Rosyjska wstrzymała dostawy gazu ziemnego do niektórych krajów Europy Południowo-Wschodniej i Środkowej podczas fali mrozów, co spowodowało wzrost cen i wyrządziło lub mogło wyrządzić szkody obywatelom. W dniu 6 stycznia 2009 r. Federacja Rosyjska ponownie całkowicie odcięła tranzyt gazu przez Ukrainę, co dotknęło 18 państw członkowskich, w szczególności w Europie Środkowej i Wschodniej. Te zakłócenia dostaw doprowadziły do poważnych zakłóceń na rynkach gazu w regionie i w całej Unii. Niektóre państwa członkowskie odnotowywały zerowy przepływ gazu ziemnego przez prawie 14 dni, w związku z czym były zmuszone wyłączyć na dłuższy czas ogrzewanie w szkołach i fabrykach oraz ogłosić stan wyjątkowy. W 2014 r. Federacja Rosyjska dokonała inwazji na Krym i bezprawnie go zaanektowała, przejęła ukraińską infrastrukturę produkcji gazu na Krymie i ograniczyła dostawy gazu do kilku państw członkowskich, które wcześniej ogłosiły, że będą dostarczać gaz Ukrainie, co doprowadziło do zakłóceń na rynku i wzrostu cen oraz zaszkodziło bezpieczeństwu gospodarczemu. W przeszłości państwowe przedsiębiorstwo Federacji Rosyjskiej Gazprom, będące monopolistą w sektorze eksportu gazu, było przedmiotem kilku dochodzeń Komisji w sprawie możliwego naruszenia unijnych reguł konkurencji; w rezultacie zmieniło ono swoje zachowanie na rynku w odpowiedzi na zastrzeżenia Komisji dotyczące konkurencji. W kilku przypadkach wspomniane problemy w zakresie konkurencji dotyczyły tzw. „ograniczeń terytorialnych” przewidzianych w umowach na dostawę gazu zawieranych przez Gazprom, zakazujących odsprzedaży gazu poza granicami kraju odbiorcy, a także istnienia dowodów na nieuczciwe praktyki cenowe Gazpromu i uzależnianie dostaw energii od ustępstw politycznych w kwestii udziału w rosyjskich projektach gazociągowych lub od przejęcia kontroli nad unijnymi aktywami energetycznymi.

- (4) Niczym niesprowokowana i nieuzasadniona wojna Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie od lutego 2022 r., a następnie instrumentalne ograniczanie dostaw gazu w połączeniu z manipulacją na rynkach poprzez celowe zakłócenia w przepływach gazu ujawniły słabości i zależności występujące w Unii i jej państwach członkowskich, co zdecydowanie może mieć bezpośredni i poważny wpływ na funkcjonowanie unijnego rynku gazu, gospodarki Unii i na jej podstawowe interesy bezpieczeństwa, a także może uderzać bezpośrednio w obywateli Unii, ponieważ zakłócenia dostaw energii mogą zagrażać ich zdrowiu lub życiu. Dowody wskazują, że kontrolowane przez państwo przedsiębiorstwo Gazprom celowo manipulowało unijnymi rynkami energii, aby spowodować wzrost cen energii. Stopień zapełnienia dużych podziemnych magazynów w Unii kontrolowanych przez Gazprom pozostawał na bezprecedensowo niskich poziomach, a rosyjskie przedsiębiorstwa ograniczyły sprzedaż na unijnych giełdach gazu i całkowicie zaprzęstały korzystania z własnej platformy sprzedaży przed inwazją, co wpłynęło na rynki krótkoterminowe i pogorszyło i tak już napiętą sytuację w zakresie dostaw po bezprawnej inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Od marca 2022 r. Federacja Rosyjska systematycznie wstrzymywała lub ograniczała dostawy gazu ziemnego do państw członkowskich, co doprowadziło do znacznych zakłóceń na unijnym rynku gazu. Zaburzyło to w szczególności dostawy do Unii za pośrednictwem gazociągu jamalskiego, dostawy do Finlandii oraz funkcjonowanie gazociągu Nord Stream 1, w którego przypadku Gazprom najpierw ograniczył przepływy, a ostatecznie całkowicie je przerwał.
- (5) Instrumentalne traktowanie przez Federację Rosyjską dostaw gazu i manipulacje na rynku poprzez celowe zakłócanie przepływów gazu doprowadziły do gwałtownego wzrostu cen energii w Unii, które w 2022 r. osiągnęły bezprecedensowy poziom, nawet osiem razy wyższy od średniej z poprzednich lat. Zaistniała w związku z tym konieczność znalezienia alternatywnych źródeł dostaw gazu, zmiany tras dostaw, napełnienia magazynów na zimę oraz znalezienia rozwiązania problemów związanych z ograniczeniami przesyłowymi w unijnej infrastrukturze gazowej, co przyczyniło się do dużej zmienności cen i bezprecedensowych podwyżek cen w 2022 r.

- (6) Wyjątkowo wysokie ceny gazu przełożyły się na wysokie ceny energii elektrycznej i wzrost cen innych produktów energetycznych, co doprowadziło do utrzymującej się wysokiej inflacji. Głęboki kryzys gospodarczy z ujemnymi stopami wzrostu w wielu państwach członkowskich, spowodowany wysokimi cenami energii, zagroził gospodarce Unii, osłabił siłę nabywczą konsumentów i spowodował wzrost kosztów produkcji, powodując zagrożenia dla spójności i stabilności społecznej, a nawet dla życia lub zdrowia ludzi. Przerwy w dostawach doprowadziły również do bardzo poważnych problemów w zakresie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii i zmusiły jedenaście państw członkowskich do ogłoszenia stanu kryzysowego na rynku energii na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938⁵. Wykorzystując zależność Unii podczas tego kryzysu, Federacja Rosyjska dopuszczała się manipulacji na rynku, co pozwoliło jej osiągnąć rekordowo wysokie zyski z handlu energią, który jeszcze prowadziła z Europą, przy czym jeszcze w 2024 r. dochody Rosji z eksportu gazu wyniosły aż 15 mld EUR. Dochody te umożliwiły finansowanie dalszych ataków gospodarczych na Unię, osłabiając jej bezpieczeństwo gospodarcze. Umożliwiły też finansowanie wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, co stanowi poważne zagrożenie dla stabilności politycznej i gospodarczej w Europie.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

- (7) Niedawny kryzys dowiódł, że oparte na zaufaniu stosunki handlowe z partnerami dostarczającymi produkty energetyczne mają kluczowe znaczenie dla zachowania stabilności rynku oraz ochrony życia i zdrowia ludzi, a także podstawowych interesów bezpieczeństwa Unii, między innymi dlatego, że Unia jest w dużym stopniu uzależniona od importu energii z państw trzecich. Utrzymanie dostaw energii z Federacji Rosyjskiej naraziłoby Unię na stałe ryzyko gospodarcze i ryzyko dla bezpieczeństwa; w związku z tym bezpieczeństwo dostaw energii zamiast zwiększyć się – zmniejszyłoby się. Nawet uzależnienie od importu mniejszych ilości rosyjskiego gazu może – przy złej woli Federacji Rosyjskiej – znacznie zniekształcić dynamikę cen, choćby tylko tymczasowo, i zakłócić rynki energii, w szczególności w regionach, które nadal są w znacznym stopniu uzależnione od importu z Federacji Rosyjskiej. Mając na uwadze stały i spójny schemat manipulacji na rynku i zakłóceń w dostawach oraz fakt, że rząd Federacji Rosyjskiej konsekwentnie traktuje handel gazem jako instrument realizacji celów politycznych, a nie handlowych, należy wprowadzić środki w celu zaradzenia utrzymującej się podatności Unii wynikającej z importu gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej zarówno za pośrednictwem gazociągów, jak i w stanie skroplonym (LNG).

- (8) Ograniczenia dotyczące transakcji międzynarodowych przewidziane w art. 3 niniejszego rozporządzenia są spójne z działaniami zewnętrznymi Unii w innych dziedzinach, zgodnie z wymogami art. 21 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). W ostatnich latach, w szczególności od 2022 r., stosunki między Unią a Federacją Rosyjską znacznie pogorszyły się. Wynika to z rażącego lekceważenia prawa międzynarodowego przez Federację Rosyjską, a w szczególności z jej niczym niesprowokowanej i nieuzasadnionej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie. Od lipca 2014 r. Unia stopniowo wprowadza środki ograniczające handel z Federacją Rosyjską w odpowiedzi na działania Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy. Unia może, na podstawie wyjątków przewidzianych w Porozumieniu ustanawiającym Światową Organizację Handlu, a w szczególności na mocy art. XXI Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu z 1994 r. (wyjątki ze względów bezpieczeństwa), i na podstawie analogicznych wyjątków przewidzianych w umowie o partnerstwie i współpracy z Federacją Rosyjską, nie przyznawać towarom przywożonym z Federacji Rosyjskiej korzyści przyznawanych podobnym produktom importowanym z innych państw (zasada największego uprzywilejowania). W związku z tym nie ma przeszkód do wprowadzenia przez Unię zakazów lub ograniczeń w odniesieniu do importu towarów z Federacji Rosyjskiej, jeżeli – ze względu na utrzymującą się sytuację nadzwyczajną w stosunkach międzynarodowych między Unią a Federacją Rosyjską – Unia uzna wprowadzenie takich środków za niezbędne do ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa Unii.
- (9) Dywersyfikacja importu LNG ma zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia i utrzymania bezpieczeństwa energetycznego w Unii. Aby uniknąć ryzyka, że długoterminowe rezerwy zdolności terminalu LNG posiadane przez przedsiębiorstwa rosyjskie mogłyby być wykorzystywane do utrudniania importu z alternatywnych źródeł poprzez praktyki gromadzenia zdolności, krajowe organy regulacyjne i organy ochrony konkurencji mają, w stosownych przypadkach, w pełni korzystać z solidnych instrumentów prawnych dostępnych w ramach krajowego i europejskiego prawa energetycznego i prawa konkurencji.

- (10) Komisja wnikliwie oceniła wpływ, jaki na Unię i jej państwa członkowskie może mieć ewentualny zakaz importu rosyjskiego gazu ziemnego. W rzeczywistości już od 2022 r. prowadzono prace przygotowawcze i opublikowano szereg szczegółowych analiz konsekwencji stopniowego całkowitego odejścia od rosyjskiego gazu, przy czym Komisja mogła również skorzystać z wielu konsultacji z zainteresowanymi stronami, ekspertami zewnętrznymi i agencjami oraz z badań nad skutkami stopniowego odchodzenia od rosyjskiego gazu. Z analizy Komisji wynika, że odejście od importu rosyjskiego gazu ziemnego – o ile przebiegać będzie stopniowo w sposób skoordynowany i dobrze przygotowany oraz w duchu solidarności – powinno mieć ograniczony wpływ na ceny energii w Unii oraz że zwiększy bezpieczeństwo dostaw energii w Unii i nie zagrozi mu, ponieważ unijne rynki opuści nierzetelny partner handlowy. Jak zaznaczono w planie działania REPowerEU, dzięki wdrożeniu planu REPowerEU ograniczono już zależność Unii od dostaw z Federacji Rosyjskiej, na przykład poprzez wprowadzenie środków mających na celu zmniejszenie zapotrzebowania na gaz lub przyspieszenie wprowadzania odnawialnych źródeł energii, a także poprzez aktywne wsparcie dywersyfikacji dostaw energii i zwiększenie siły przetargowej Unii poprzez wspólne zakupy gazu. Ocena skutków wykazała również, że koordynacja polityki dywersyfikacji już na wczesnym etapie pozwala unikać szkodliwego wpływu na ceny lub dostawy.

- (11) Proponowane rozporządzenie jest w pełni zgodne ze strategią Unii na rzecz zmniejszenia jej zależności od importu paliw kopalnych poprzez zintensyfikowanie dekarbonizacji i szybki przyrost czystej energii produkowanej w Unii. Jak wskazano w planie działania REPowerEU, wdrożenie planu REPowerEU przyniosło już znaczne oszczędności w imporcie gazu wynoszące ponad 60 mld m³ gazu rocznie w latach 2022–2024, co umożliwiło Unii zmniejszenie zależności od dostaw z Federacji Rosyjskiej. Zmniejszenie zależności byłoby możliwe dzięki wprowadzeniu środków mających na celu ograniczenie zapotrzebowania na gaz lub przyspieszenie transformacji ekologicznej poprzez zdynamizowanie procesu uruchamiania źródeł wytwórczych bazujących na energii wiatrowej i słonecznej, co znacznie zwiększyłoby udział odnawialnych źródeł energii w koszyku energetycznym, a także poprzez aktywne wsparcie dywersyfikacji dostaw energii i zwiększenie siły przetargowej Unii dzięki wspólnym zakupom gazu. Ponadto oczekuje się, że dzięki pełnej realizacji transformacji energetycznej, niedawno przedstawionego Planu działania na rzecz przystępnej cenowo energii oraz innych środków, w szczególności inwestycji w produkcję niskoemisyjnych alternatyw dla produktów energochłonnych, takich jak nawozy, można będzie zastąpić nawet 100 mld m³ gazu ziemnego do 2030 r. Ułatwi to stopniowe odchodzenie od importu gazu z Federacji Rosyjskiej.
- (11a) Przygotowując plany dywersyfikacji, Komisja powinna – w sposób skoordynowany i w duchu solidarności – współpracować z państwami członkowskimi, w szczególności w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej, w celu znalezienia alternatywnych dostaw gazu ziemnego. Oprócz poprawy bezpieczeństwa dostaw nowe dostawy mogłyby również zrekompensować utracone dochody dzięki wykorzystaniu istniejącej infrastruktury, którą wcześniej wykorzystywano do transportu rosyjskiego gazu.
- (12) Zgodnie z Deklaracją wersalską i komunikatem w sprawie REPowerEU znaczna liczba importerów gazu zakończyła już dostawy gazu z Federacji Rosyjskiej lub znacznie je ograniczyła. Jak wskazano w ocenie skutków, od pozostałych ilości gazu w ramach istniejących umów na dostawy można stopniowo odchodzić bez znaczących skutków gospodarczych lub zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw ze względu na dostępność wystarczającej liczby alternatywnych dostawców na światowym rynku gazu, dobrze połączony unijny rynek gazu oraz dostępność odpowiedniej infrastruktury importowej.

- (12a) W niektórych przypadkach w ładunkach LNG znajduje się LNG produkowany w różnych krajach i mieszany. Zakaz ten powinien mieć również zastosowanie do ilości gazu w takich ładunkach produkowanych w Rosji. W przypadku gdy importerzy mogą jednoznacznie udokumentować odpowiednie udziały LNG wyprodukowanego poza Rosją, powinna istnieć możliwość importu nierosyjskich ilości LNG zawartych w danym ładunku LNG.
- (13) Krótkoterminowe umowy na dostawy dotyczą mniejszych ilości niż w przypadku dużych długoterminowych umów na dostawy, które importerzy mają zawarte z przedsiębiorstwami rosyjskimi. Te istniejące krótkoterminowe umowy na dostawy będą w każdym razie bliskie wygaśnięcia przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia. Dlatego też ryzyko dla bezpieczeństwa gospodarczego wynikające z istniejących krótkoterminowych umów na dostawy wydaje się niskie. Należy zatem zwolnić istniejące krótkoterminowe umowy na dostawy z natychmiastowego stosowania zakazu przywozu w okresie przejściowym do dnia 17 czerwca 2026 r.
- (14) Od dnia 1 stycznia 2026 r. należy również przyznać zwolnienie z zakazu importu gazu w odniesieniu do istniejących długoterminowych umów na dostawy. Importerzy mający długoterminowe umowy na dostawy będą zazwyczaj potrzebowali więcej czasu na znalezienie alternatywnych tras i źródeł dostaw niż posiadacze umów krótkoterminowych, również dlatego, że długoterminowe umowy na dostawy zazwyczaj dotyczą znacznie większych niż w przypadku umów krótkoterminowych ilości gazu, których dostawy są rozłożone w czasie. Należy zatem przewidzieć okres przejściowy, tak aby posiadacze długoterminowych umów na dostawy mieli wystarczająco dużo czasu na zdywersyfikowanie dostaw w sposób uporządkowany.

- (15) Niektóre kraje śródlądowe, które zaopatrują się w rosyjski gaz rurociągowy w ramach istniejących długoterminowych umów na dostawy, szczególnie ucierpiały w związku z ostatnimi zmianami tras dostaw z Federacji Rosyjskiej, ponieważ alternatywne trasy przesyłu objętego umową gazu do tych krajów są ograniczone lub nie istnieją. Aby zaradzić tej sytuacji, dostawcy z innych państw członkowskich dostarczają obecnie za pośrednictwem nieprzeciążonych punktów połączeń międzysystemowych gaz rurociągowy w ramach krótkoterminowych umów na dostawy zawartych z dostawcami z Federacji Rosyjskiej. Ze względu na tę bardzo szczególną sytuację okres przejściowy niezbędny do znalezienia nowych dostawców powinien mieć również zastosowanie do tych krótkoterminowych umów na dostawy zawartych z dostawcami z Federacji Rosyjskiej, które służą zaopatrzeniu państw śródlądowych dotkniętych zmianami tras dostaw rosyjskiego gazu.
- (16) Chociaż uzasadnione wydaje się zwolnienie istniejących kontraktów historycznych z natychmiastowego zastosowania zakazu importu rosyjskiego gazu, nie wszystkie umowy zawarte przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia powinny być objęte takim zwolnieniem. Okres między publikacją wniosku Komisji dotyczącego niniejszego rozporządzenia a wejściem w życie zakazu może oczywiście stać się okazją dla rosyjskich dostawców do zwiększenia bieżących dostaw poprzez zawieranie nowych umów, zwiększenie ilości dostarczanego gazu przez zmianę istniejących umów lub wykorzystanie mechanizmów elastyczności w ramach istniejących umów. Aby zapewnić, by w wyniku niniejszego rozporządzenia import z Federacji Rosyjskiej zmniejszył się, a nie zwiększył, należy w niniejszym rozporządzeniu unikać zachęt dla przedsiębiorstw do zawierania nowych umów na import rosyjskiego gazu w okresie między publikacją wniosku Komisji dotyczącego niniejszego rozporządzenia a wejściem w życie zakazu. Szefowie państw lub rządów zobowiązali się do stopniowego odchodzenia od dostaw rosyjskiego gazu już w marcu 2022 r.; Komisja oparła się na tym zobowiązaniu, proponując strategię REPowerEU, plan REPowerEU i plan działania REPowerEU. Najpóźniej od momentu publikacji wniosku dotyczącego niniejszego rozporządzenia umów zawartych po tej dacie nie należało już uznawać za kontrakty historyczne. Szczególne przepisy przejściowe dotyczące istniejących krótko- i długoterminowych umów na dostawy nie powinny zatem obejmować umów zawartych po dniu 17 czerwca 2025 r.

- (17) Aby uniknąć sytuacji, w której ilość importowanego gazu przewidziana w istniejących umowach na dostawy zostanie zwiększona, zmiany istniejących umów na dostawy należy do celów niniejszego rozporządzenia traktować jak nowe umowy, a zwiększenie ilości importowanego gazu poprzez wykorzystanie zapisów umowy dotyczących elastyczności nie powinno dawać możliwości korzystania z okresu przejściowego. Należy przewidzieć wyjątki w określonych przypadkach niezbędnych zmian w istniejących umowach, pod warunkiem że nie zwiększają one ilości objętych umową ani terminów dostawy. Wahania cen wynikające z indeksacji cen przewidzianej już w istniejących umowach na dostawy nie stanowią zmiany istniejących umów na dostawy.
- (18) Jako suwerenny akt Unii będący poza kontrolą importerów gazu i czyniący import gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej niezgodnym z prawem, niniejsze rozporządzenie wprowadza wyraźny zakaz prawny importu rosyjskiego gazu ziemnego, z bezpośrednim skutkiem prawnym i bez żadnej swobody uznania dla państw członkowskich co do jego stosowania.
- (19) W przeciwieństwie do innych towarów gaz ziemny jest towarem jednorodnym, sprzedawanym w dużych ilościach i często wielokrotnie odsprzedawanym między podmiotami handlowymi na poziomie hurtowym. Biorąc pod uwagę, że ustalenie pochodzenia gazu ziemnego jest niezwykle skomplikowane oraz że rosyjscy dostawcy mogą próbować obchodzić przepisy niniejszego rozporządzenia, na przykład poprzez sprzedaż przez pośredników, przeładunek lub transport przez inne państwa, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać skuteczne ramy zapobiegające obchodzeniu zakazu. Odpowiednie organy powinny zatem mieć możliwość podjęcia niezbędnych działań w celu ustalenia, czy dostawy gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej są wprowadzane na obszar celny Unii za pośrednictwem systemów utworzonych w celu obejścia przepisów niniejszego rozporządzenia. Przy ustalaniu, czy gaz ziemny jest dopuszczony do obrotu w Unii, organy celne powinny nie tylko polegać na informacjach zawartych w zgłoszeniu celnym, ale powinny być uprawnione, na podstawie innych dostępnych informacji, do oceny, w przypadkach, które uznają za stosowne, czy towar wprowadzony do Unii rzeczywiście ma zostać dopuszczony do obrotu. Rozporządzenie powinno również zawierać wymóg ustalenia kraju produkcji i łańcucha dostaw gazu ziemnego importowanego do Unii.

- (20) W szczególności importerzy gazu ziemnego powinni być zobowiązani do przekazywania organom wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia kraju produkcji gazu ziemnego importowanego do Unii oraz do określenia, czy importowany gaz jest objęty ogólnym zakazem lub jednym z wyjątków od zakazu. Pojęcie „pochodzenia” w prawie celnym Unii nie zawsze pozwala na identyfikację kraju produkcji importowanego gazu, na przykład gdy gaz został przetworzony (np. skroplony lub regazyfikowany) po opuszczeniu Federacji Rosyjskiej. Rozporządzenie powinno zatem obejmować również przypadki, w których kraj „pochodzenia” na mocy unijnego prawa celnego różni się od kraju produkcji gazu, oraz przewidywać mechanizm weryfikacji, czy gaz ziemny został wydobyty lub skroplony w Federacji Rosyjskiej. Każdy gaz, który przed importem do UE został wyeksportowany z Federacji Rosyjskiej albo w drodze bezpośredniego eksportu z Rosji do UE, albo pośredniego eksportu przez państwo trzecie, powinien, z wyjątkiem przypadku tranzytu, podlegać zakazowi.
- (20a) Ze względu na specyfikę gazu rurociągowego i LNG oraz aby umożliwić sprawny proces weryfikacji kraju produkcji oraz warunki ewentualnych zwolnień przed wprowadzeniem gazu na obszar celny Unii, należy wprowadzić procedurę udzielania uprzednich zezwoleń. W przypadku braku zezwolenia należy odmówić importu. Organy udzielające zezwoleń powinny być z wyprzedzeniem informowane o planowanym imporcie do Unii i powinny być im przekazywane informacje niezbędne do sprawdzenia kraju produkcji lub sprawdzenia, czy spełnione są warunki zwolnienia na podstawie niniejszego rozporządzenia. Organy udzielające zezwoleń, chociaż powinny w celu ułatwienia importu gazu do UE dążyć do udzielenia takich zezwoleń w okresie między przekazaniem informacji przez importera a planowanym wprowadzeniem na obszar celny, mogą również podjąć decyzję na późniejszym etapie, w szczególności w przypadku wątpliwości co do dostarczonych informacji. Udzielenie uprzedniego zezwolenia pozostaje bez uszczerbku dla istniejących uprawnień organów celnych w zakresie egzekwowania. Import gazu ziemnego z państw produkujących gaz powinien być zwolniony z tego obowiązku, jeżeli Unia importowała znaczne ilości gazu z tych państw w przeszłości i jeżeli państwa te wykazały, że nie chcą wspierać rosyjskiego sektora gazu poprzez zakaz importu rosyjskiego gazu, środki ograniczające skierowane przeciwko rosyjskiej infrastrukturze gazowej, rosyjskim przedsiębiorstwom gazowym lub osobom zarządzającym takimi przedsiębiorstwami, albo jeżeli państwa te nie dysponują niezbędną infrastrukturą do importu gazu ziemnego rurociągami lub w postaci LNG. Komisja powinna sporządzić wykaz takich państw.

- (20b) Organy udzielające zezwoleń oraz – w przypadku gdy nie są to te same organy – organy celne powinny mieć możliwość żądania wszystkich informacji niezbędnych do oceny legalności importu. Powinny one również móc polegać na informacjach z innych źródeł. Warunki umowne określające elementy istotne przy ocenie są często złożone, dlatego w przypadku gdy jest to konieczne do zrozumienia kontekstu niektórych klauzul lub odniesień do innych postanowień umownych organy powinny być uprawnione do żądania od importerów szczegółowych informacji dotyczących umowy, w tym całych umów na dostawę, z wyłączeniem informacji dotyczących cen. Niniejsze rozporządzenie powinno skutecznie chronić tajemnice handlowe zainteresowanych przedsiębiorstw.
- (21) Część rosyjskiej infrastruktury przesyłowej gazu jest bezpośrednio połączona z Unią, a niektóre gazociągi tranzytowe łączące Rosję z Unią przebiegają przez państwa trzecie bez – obecnie – żadnych punktów wyjścia między Federacją Rosyjską a Unią. Rozporządzenie powinno zatem zakładać, że gaz ziemny importowany do Unii przez granice, za pośrednictwem połączeń wzajemnych lub punktów połączeń międzysystemowych między Federacją Rosyjską a Unią, Białorusią a Unią lub przybywający przez TurkStream do punktu połączenia międzysystemowego Strandzha 2 / Malkoclar pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, zastępując w ten sposób wymóg przedstawienia dowodu potwierdzającego państwo produkcji. W przypadku stwierdzenia, że gaz ziemny docierający do tych granic, połączeń wzajemnych lub punktów połączeń międzysystemowych jest objęty procedurą tranzytu przez Federację Rosyjską, należy stosować rygorystyczne kontrole. Federacja Rosyjska jest głównym eksporterem gazu, natomiast nie odgrywała w przeszłości żadnej zauważalnej roli jako kraj tranzytu gazu ze względu na szereg czynników, takich jak brak infrastruktury regazyfikacyjnej, organizacja handlu gazem w Federacji Rosyjskiej za pośrednictwem gazociągowego monopolu eksportowego, modele biznesowe rosyjskich przedsiębiorstw gazowych, które nie opierają się na organizowaniu tranzytu, oraz położenie geograficzne Federacji Rosyjskiej. W związku z tym oraz biorąc pod uwagę zachęty dla rosyjskich dostawców do obchodzenia zakazu importu, organy celne powinny odmówić importu ilości gazu ziemnego rzekomo w tranzycie, chyba że można przedstawić jednoznaczne dowody na to, że gaz był w tranzycie przez Federację Rosyjską i że został wyprodukowany w państwie innym niż Federacja Rosyjska. Przedłożone dokumenty powinny umożliwiać prześledzenie drogi importowanego gazu aż do miejsca produkcji.

- (21a) Ponadto znaczne ilości gazu ziemnego mogą być również wprowadzane do Unii w ramach procedury tranzytu. Ponieważ do gazu przekraczającego Unię w ramach procedury tranzytu nie mają zastosowania rygorystyczne zasady monitorowania importu gazu, takie jak wymóg uprzedniego zezwolenia, należy przewidzieć szczególne zabezpieczenia w formie systemu monitorowania tranzytu, który umożliwi organom celnym skuteczne monitorowanie przepływów gazu w ramach procedury tranzytu w celu zapewnienia, aby gaz ziemny, który przekracza terytorium Unii w ramach procedury tranzytu, nie został ostatecznie wprowadzony do obrotu w Unii.
- (22) Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy organy udzielające zezwoleń, organy celne, organy regulacyjne, właściwe organy, Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) i Komisja powinny ze sobą współpracować w celu wdrożenia przepisów niniejszego rozporządzenia i wymiany istotnych informacji, w szczególności w odniesieniu do oceny zwolnień umożliwiających import rosyjskiego gazu ziemnego po dniu 1 stycznia 2026 r. Organy celne, organy regulacyjne, właściwe organy i ACER powinny dysponować niezbędnymi narzędziami i bazami danych, aby w razie potrzeby zapewnić wymianę istotnych informacji między organami krajowymi i organami w różnych państwach członkowskich. W procesie monitorowania wdrażania należy korzystać z wiedzy fachowej ACER. Aby ułatwić tworzenie wspólnych interoperacyjnych systemów informacyjnych, które są niezbędne, Komisja i państwa członkowskie mogą rozważyć wykorzystanie budżetu dostępnego w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW). Organy celne powinny co miesiąc przekazywać organom regulacyjnym, właściwym organom i Komisji aktualne kluczowe informacje na temat zmian w imporcie rosyjskiego gazu, takie jak ilość gazu importowanego w ramach długoterminowych lub krótkoterminowych umów na dostawy, punkty wejścia lub partnerzy związani stosunkiem umownym.

- (23) Doświadczenia związane ze stopniowym odchodzeniem od dostaw rosyjskiego gazu przechodzących przez terytorium Ukrainy pokazały, że dobre przygotowanie i koordynacja w duchu solidarności mogą skutecznie zapobiec zakłóceniom rynku lub problemom w zakresie bezpieczeństwa dostaw, które mogą wynikać ze zmiany dostawców gazu. Aby skoordynować przygotowania do całkowitego stopniowego odejścia od rosyjskiego gazu w 2028 r. i dać rynkowi wystarczająco dużo czasu na przygotowanie się do związanych z tym zmian, nie ryzykując przy tym zachwiania bezpieczeństwa dostaw gazu lub znaczącego wpływu na ceny energii, państwa członkowskie powinny opracować krajowe plany dywersyfikacji i przedstawić je do dnia 1 marca 2026 r. Plany te powinny podlegać przepisom dotyczącym tajemnicy zawodowej i nie powinny być ujawniane bez zgody danego państwa członkowskiego. Należy w nich opisać planowane na szczeblu krajowym lub regionalnym środki, które mają obniżyć popyt, wspierać produkcję energii ze źródeł odnawialnych i umożliwić alternatywne dostawy; należy także opisać ewentualne bariery techniczne, umowne lub regulacyjne, które mogą utrudnić proces dywersyfikacji. Jako że proces dywersyfikacji może wymagać koordynacji środków na szczeblu krajowym, regionalnym lub unijnym, Komisja powinna ocenić krajowe plany dywersyfikacji i w razie potrzeby móc wydać zalecenia dotyczące dostosowań.
- (24) W Deklaracji wersalskiej szefowie państw lub rządów zobowiązali się nie tylko do stopniowego odchodzenia od dostaw gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej, ale także od dostaw innych źródeł energii, w szczególności ropy naftowej. Chociaż obowiązują już środki ograniczające, które służą stopniowemu odchodzeniu od importu ropy naftowej z Federacji Rosyjskiej, a import ropy naftowej znacznie się zmniejszył, dalsze stopniowe odchodzenie od rosyjskiej ropy naftowej może wymagać szczególnych działań przygotowawczych i koordynacji z sąsiadami. W związku z tym państwa członkowskie powinny również przygotować krajowe plany dywersyfikacji w odniesieniu do ropy naftowej, a Komisja powinna mieć możliwość przedstawienia zaleceń dotyczących tych planów. Plany te powinny podlegać przepisom dotyczącym tajemnicy zawodowej i nie powinny być ujawniane bez zgody danego państwa członkowskiego.

- (25) Doświadczenia z kryzysu gazowego, który miał miejsce w latach 2022 i 2023, pokazały, że kompleksowe informacje na temat sytuacji w zakresie dostaw i ewentualnych zależności od dostaw są podstawą monitorowania dostaw gazu w Unii. W związku z tym importerzy rosyjskiego gazu, którzy korzystają ze zwolnień określonych w niniejszym rozporządzeniu, powinni przedłożyć Komisji wszelkie informacje niezbędne do skutecznej oceny ewentualnego ryzyka dla handlu gazem. Informacje te powinny obejmować główne parametry lub nawet całe części tekstu odpowiednich umów na dostawy gazu, z wyłączeniem informacji o cenach, w przypadku gdy jest to konieczne do zrozumienia kontekstu niektórych klauzul lub odniesień do innych postanowień umownych. Monitorując dostawy gazu w Unii, Komisja powinna również uwzględnić informacje na temat importu przekazane przez organy celne oraz informacje zawarte w krajowych planach dywersyfikacji. Komisja powinna regularnie informować Grupę Koordynacyjną ds. Gazu, ustanowioną rozporządzeniem (UE) 2017/1938, o przebiegu procesu stopniowego odchodzenia od dostaw rosyjskiego gazu na szczeblu Unii i przedkładać roczne sprawozdanie na ten temat, w którym to sprawozdaniu może zawrzeć konkretne zalecenia i przedstawić działania Unii mające przyspieszyć ten proces.
- (26) Państwa członkowskie i Unia powinny ściśle współpracować przy wykonywaniu niniejszego rozporządzenia, w tym w odniesieniu do ewentualnych procedur rozstrzygania sporów. W stosownych przypadkach w rozporządzeniu (UE) nr 1219/2012⁶ i rozporządzeniu (UE) nr 912/2014⁷ określono dalsze szczegóły dotyczące współpracy i podziału odpowiedzialności finansowej między państwami członkowskimi a Unią w odniesieniu do ewentualnych – związanych z niniejszym rozporządzeniem – spraw dotyczących rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem.

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1219/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. ustanawiające przepisy przejściowe w zakresie dwustronnych umów inwestycyjnych między państwami członkowskimi a państwami trzecimi (Dz.U. L 351 z 20.12.2012, s. 40).

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 912/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiające ramy zarządzania odpowiedzialnością finansową związaną z trybunałami do spraw rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem, utworzonymi na mocy umów międzynarodowych, których stroną jest Unia Europejska (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 121).

- (26a) W świetle niedawnej praktyki Federacji Rosyjskiej polegającej na jednostronnej zmianie i utrudnianiu uzgodnionych procedur sądowych i arbitrażowych ani osoby, których to dotyczy, ani Unia i państwa członkowskie nie mogą zostać pociągnięte do odpowiedzialności za jakiegokolwiek orzeczenia, orzeczenia arbitrażowe lub inne orzeczenia sądowe przyjęte w ramach nielegalnych procedur, w odniesieniu do których w danej jurysdykcji nie są skutecznie dostępne żadne środki odwoławcze.
- (27) Unia stworzyła solidne ramy prawne, aby zapewnić stałe bezpieczeństwo dostaw gazu oraz radzić sobie w sposób skoordynowany z ewentualnymi kryzysami dostaw, m.in. poprzez nałożenie na państwa członkowskie obowiązku skutecznej i operacyjnej solidarności z sąsiadami, którzy potrzebują gazu. Komisja powinna stale monitorować zmieniające się ryzyko rynkowe dla dostaw gazu, które wynika z handlu gazem z Federacją Rosyjską, na szczeblu Unii, regionów i państw członkowskich. W przypadku nagłych i znaczących zmian, takich jak niedostępność kluczowej infrastruktury importowej lub inne rodzaje znaczących zakłóceń dostaw, które poważnie zagrażają bezpieczeństwu dostaw w co najmniej jednym państwie członkowskim, należy upoważnić Komisję do wprowadzenia niezbędnych środków nadzwyczajnych poprzez zawieszenie zakazów importu gazu ziemnego lub LNG określonych w niniejszym rozporządzeniu w jednym z państw członkowskich lub większej ich liczbie. W takiej sytuacji Komisja powinna również mieć możliwość zawieszenia obowiązku przedstawienia przed wprowadzeniem na obszar celny Unii dowodu potwierdzającego kraj produkcji, aby ułatwić dodatkowy import w krótkim terminie. Takie zawieszenie powinno być ograniczone w czasie, a decyzja wykonawcza Komisji powinna przewidywać pewne dodatkowe warunki, tak aby każde takie zawieszenie stosowania zakazu służyło wyłącznie przeciwdziałaniu zagrożeniu. Komisja powinna informować Grupę Koordynacyjną ds. Gazu i ściśle monitorować stosowanie takiego tymczasowego zawieszenia.
- (28) Środki wprowadzone niniejszym rozporządzeniem w pełni odzwierciedlają zasadę solidarności energetycznej. Stopień zależności od importu rosyjskiego gazu poszczególnych państw członkowskich jest różny; wiele z nich zaczęło już stopniowo odchodzić od rosyjskiego gazu. Niniejsze rozporządzenie zapewni ogólnounijne zharmonizowane podejście do stopniowego odchodzenia od rosyjskiego gazu, przy jednoczesnym zachowaniu solidarności między państwami członkowskimi.

- (29) Państwa członkowskie nie są w stanie w wystarczającym stopniu i w sposób skoordynowany osiągnąć celów niniejszego rozporządzenia dotyczących monitorowania potencjalnych zależności od dostaw gazu, nie ryzykując przy tym fragmentacji rynku; lepsza i skuteczniejsza realizacja tych celów jest natomiast możliwa na poziomie Unii, w związku z czym Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (30) W związku z tym, że niezwłoczne uniezależnienie gospodarki Unii od importu gazu z Federacji Rosyjskiej ma dla Unii kluczowe znaczenie, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Uczestnicy rynku mieli dużo czasu na dostosowanie swojego portfela dostaw po Deklaracji wersalskiej z marca 2022 r. i przyjęciu wniosku dotyczącego niniejszego rozporządzenia w dniu 17 czerwca 2025 r. Niemniej jednak właściwe wydaje się ustanowienie okresu przejściowego, aby dostawcom gazu, którzy nie dostosowali jeszcze swoich strategii dostaw, umożliwić dokonanie niezbędnych ustaleń w celu zapewnienia zgodności z niniejszym rozporządzeniem. Zakaz importu gazu z Federacji Rosyjskiej powinien zatem mieć zastosowanie dopiero od dnia [Dz.U.: proszę wstawić datę przypadającą 6 tygodni po dacie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia]. Aby importerom posiadającym istniejące umowy na dostawy i importerom zawierającym nowe umowy umożliwić uzyskanie niezbędnego uprzedniego zezwolenia w odpowiednim czasie i bez zakłóceń w odniesieniu do planowanego importu gazu, różne procedury udzielania zezwolenia przewidziane w niniejszym rozporządzeniu powinny mieć zastosowanie jeszcze przed rozpoczęciem stosowania zakazu importu gazu z Federacji Rosyjskiej,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia ramy skutecznego usuwania narażenia Unii na znaczące ryzyko dla handlu i bezpieczeństwa dostaw wynikające z handlu gazem z Federacją Rosyjską poprzez ustanowienie:

- a) stopniowego zakazu importu gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej;
- b) przepisów służących skutecznemu wdrażaniu i monitorowaniu tego zakazu, a także stopniowemu odchodzeniu od importu ropy naftowej z Federacji Rosyjskiej;
- c) przepisów mających na celu lepszą ocenę bezpieczeństwa dostaw energii w Unii.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „gaz ziemny” oznacza gaz objęty kodami Nomenklatury scalonej (CN) 2711 11 00 i 2711 21 00;
- 2) „LNG” oznacza skroplony gaz ziemny objęty kodem CN 2711 11 00;
- 3) „gaz ziemny w stanie gazowym” oznacza gaz ziemny objęty kodem CN 2711 21 00;
- 3a) „mieszaniny” oznaczają mieszaniny różnych objętości LNG z różnych krajów pochodzenia;
- 4) „długoterminowa umowa na dostawy” oznacza umowę na dostawy gazu ziemnego, z wyłączeniem instrumentu pochodnego dotyczącego gazu ziemnego, na okres przekraczający jeden rok;
- 5) „krótkoterminowa umowa na dostawy” oznacza umowę na dostawy gazu ziemnego, z wyłączeniem instrumentu pochodnego gazu ziemnego, na okres nieprzekraczający jednego roku;
- 5a) „kraj produkcji” oznacza kraj, w którym wydobywany jest gaz ziemny. W przypadku gdy gaz ziemny wydobyty w państwach innych niż Federacja Rosyjska jest skraplany lub regazyfikowany w Federacji Rosyjskiej, za państwo produkcji uznaje się Federację Rosyjską;
- 6) „państwo śródlądowe” oznacza państwo, które jest całkowicie otoczone lądem i nie ma bezpośredniego dostępu do morza;

- 6b) „import” oznacza objęcie towarów procedurą dopuszczenia do obrotu, o której mowa w art. 201 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013;
- 7) „importer” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która jest zgłaszającym w odpowiednim zgłoszeniu celnym zdefiniowanym w art. 5 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013, lub też osobę fizyczną lub prawną, w tym jednostki powiązane, która wprowadza towary na obszar celny Unii;
- 7a) „jednostka powiązana” oznacza jednostkę zdefiniowaną w art. 2 pkt 12 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/WE⁸;
- 8) „organ celny” oznacza organ celny zdefiniowany w art. 5 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013⁹;
- 8a) „organ udzielający zezwoleń” oznacza organ, który jest właściwy do rozpatrywania wniosków o zezwolenie złożonych na podstawie art. 7 ust. 1 i 2;
- 9) „właściwy organ” oznacza właściwy organ zdefiniowany w art. 2 pkt 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938¹⁰;
- 10) „organ regulacyjny” oznacza organ regulacyjny wyznaczony na podstawie art. 76 ust. 1 dyrektywy (UE) 2024/1788;

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz.U. L 182 z 29.6.2013, s. 19).

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (Dz.U. L 269 z 10.10.2013, s. 1).

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

- 11) „kontrola” oznacza kontrolę zdefiniowaną w art. 2 pkt 55 dyrektywy (UE) 2024/1788;
- 12) [...]
- 13) „punkt połączenia międzysystemowego” oznacza punkt połączenia międzysystemowego zdefiniowany w art. 2 pkt 63 dyrektywy (UE) 2024/1788;
- 13a) „połączenie wzajemne” oznacza połączenie wzajemne zdefiniowane w art. 2 pkt 39 dyrektywy (UE) 2024/1788;
- 14) „punkt wejścia” oznacza punkt wejścia zdefiniowany w art. 2 pkt 61 dyrektywy (UE) 2024/1788;
- 14a) „miejsce dostawy” oznacza fizyczną lub wirtualną lokalizację określoną w umowie na dostawę gazu, w której gaz ziemny ma być dostarczany przez sprzedawcę i otrzymywany przez nabywcę;
- 15) [...]
- 16) „ilości objęte umową” oznaczają ilości gazu ziemnego, które nabywca lub importer są zobowiązani nabyć, a sprzedawca – dostarczyć, jak określono w pierwotnej umowie na dostawę, ale z wyłączeniem ilości wynikających z postanowień umownych przewidujących zmiany ilościowe w ilościach bazowych, takich jak ilości zaokrąglone, ilości ułamkowe, ilości skorygowane w górę lub inne zmiany objętości zgodnie z warunkami umowy, z wyjątkiem opłaconych ilości objętych formułą „make-up”, które zostały opłacone przed dniem 17 czerwca 2025 r.;
- 16a) „ilości zaokrąglone” oznaczają ilości gazu ziemnego dodane do rocznej objętej umową ilości w danym roku w celu zaokrąglenia ostatniego ładunku do pełnego ładunku;

- 16b) „ilości ułamkowe” oznaczają ilości gazu ziemnego przeniesione na kolejne lata objęte umową, jeżeli ilość dostarczona w ciągu danego roku jest większa lub mniejsza niż dostosowana roczna ilość objęta umową po dostosowaniach; ilości te mogą mieć wartość zarówno dodatnią, jak i ujemną;
- 16c) „ilości skorygowane w górę” oznaczają ilości gazu ziemnego, które mają być – według uznania jednej ze stron umowy – dodane opcjonalnie do rocznej objętej umową ilości na podstawie umów na dostawy;
- 17) „opłacone ilości objęte formułą »make-up«” oznaczają ilości gazu ziemnego, które nabywca jest uprawniony lub zobowiązany przyjąć i zapłacić za nie w kolejnych okresach, zgodnie z minimalnymi wymogami „bierz lub płać” oraz w celu zrekompensowania wszelkich niedoborów ilości objętych umową, ale nieodebranych w poprzednich okresach, jak przewidziano w długoterminowej umowie na dostawy;
- 18) „harmonogram dostaw” oznacza uzgodniony między stronami umowy na dostawy gazu harmonogram lub plan określający ilości gazu, które mają być dostarczone przez sprzedawcę i otrzymane przez nabywcę w określonych przedziałach czasowych, w tym harmonogram, miejsce i warunki dostaw, określone w umowie na dostawy lub we wszelkich powiązanych procedurach operacyjnych;
- 19) „nominacja” oznacza nominację zdefiniowaną w art. 2 pkt 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1789¹¹;
- 20) „ropa naftowa” oznacza surową ropę naftową, kondensaty gazu ziemnego, półprodukty rafineryjne, dodatki i utleniacze oraz inne węglowodory i produkty naftowe objęte kodami CN 2709 i 2710.

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1789 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie rynków wewnętrznych gazu odnawialnego, gazu ziemnego i wodoru, zmiany rozporządzeń (UE) nr 1227/2011, (UE) 2017/1938, (UE) 2019/942 i (UE) 2022/869 oraz decyzji (UE) 2017/684, a także uchylenia rozporządzenia (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L, 2024/1789, 15.7.2024).

STOPNIOWY ZAKAZ IMPORTU GAZU ZIEMNEGO Z FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Artykuł 3

Zakaz importu gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej

1. Zakazuje się importu rurociągami gazu ziemnego w stanie gazowym, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, chyba że zastosowanie ma jedno ze zwolnień przewidzianych w art. 4.
2. Zakazuje się importu LNG, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej lub który jest uzyskiwany z gazu ziemnego w stanie gazowym wydobywanego w Federacji Rosyjskiej, chyba że zastosowanie ma jedno ze zwolnień przewidzianych w art. 4. Zakaz ten ma również zastosowanie do zawartego w mieszaninach LNG, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej.

Etap przejściowy w przypadku istniejących umów na dostawy

1. Art. 3 stosuje się od dnia 17 czerwca 2026 r., w przypadku gdy można organom udzielającym zezwoleń wykazać, że import gazu ziemnego, o którym mowa w art. 3, odbywa się na podstawie krótkoterminowej umowy na dostawy, która została zawarta przed dniem 17 czerwca 2025 r. i nie była później zmieniana, chyba że zmiana ta jest objęta ust. 4.
2. Art. 3 stosuje się od dnia 1 stycznia 2028 r., w przypadku gdy można organom udzielającym zezwoleń wykazać:
 - a) że import gazu ziemnego, o którym mowa w art. 3, odbywa się na podstawie krótkoterminowej umowy na dostawy do państwa śródlądowego niezbędnej do realizacji długoterminowej umowy na dostawy na podstawie lit. b), oraz
 - b) że istnieje długoterminowa umowa na import rurociągami gazu ziemnego znajdującego się w stanie gazowym obejmująca dostawy do państwa śródlądowego gazu ziemnego:
 - (i) który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej,
 - (ii) w przypadku którego dostawa do pierwotnego miejsca dostawy na granicy UE z państwem trzecim nie może być już realizowana, oraz
 - (iii) umowa ta została zawarta przed dniem 17 czerwca 2025 r. i nie była później zmieniana, chyba że zmiana ta jest objęta ust. 4.

3. Art. 3 stosuje się od dnia 1 stycznia 2028 r., w przypadku gdy można organom udzielającym zezwoleń wykazać, że import gazu ziemnego, o którym mowa w art. 3, odbywa się na podstawie długoterminowej umowy na dostawę, która została zawarta przed dniem 17 czerwca 2025 r. i nie była później zmieniana, chyba że zmiana ta jest objęta ust. 4.
4. Zwolnienia przewidziane w ust. 1–3 mają również zastosowanie do istniejących umów na dostawę w przypadku następujących zmian:
- a) obniżenie ilości objętych umową;
 - b) obniżenie cen i opłat;
 - c) zmiany klauzul poufności;
 - ca) zmiany procedur operacyjnych, takich jak procedury komunikacji;
 - d) zmiany adresów stron umowy;
 - e) przeniesienia zobowiązań umownych między jednostkami powiązanymi;
 - f) zmiany wymagane na podstawie procedur sądowych lub arbitrażowych; lub
 - g) w przypadku państw śródlądowych – zmiany między krajowymi miejscami dostawy.
5. Ilości zaimportowane zgodnie z ust. 1, 2 i 3 nie przekraczają ilości objętych umową.

Artykuł 5

[...]

Artykuł 6

[...]

**UDZIELANIE ZEZWOLEŃ, PRZEKAZYWANIE I WYMIANA ISTOTNYCH
INFORMACJI**

Artykuł 7

Udzielanie zezwoleń i przekazywanie przez importerów istotnych informacji

1. W przypadku gdy złożony zostaje wniosek o zwolnienie zgodnie z art. 4 w odniesieniu do importu gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, import taki wymaga uprzedniego zezwolenia. Organom udzielającym zezwoleń udziela się wszelkich informacji niezbędnych do oceny, czy spełnione są warunki określone w art. 4.

Informacje te obejmują co najmniej następujące elementy:

- a) datę zawarcia umowy na dostawę gazu;
- b) czas trwania umowy na dostawę gazu;
- c) ilości objęte umową, w tym wszystkie prawa do elastyczności w górę lub w dół;
- d) tożsamość stron umowy na dostawę gazu, w tym – w przypadku stron zarejestrowanych w UE – numer rejestracyjny i identyfikacyjny przedsiębiorcy (EORI);
- e) [...]
- ea) w przypadku mieszanin LNG – dokumentację potwierdzającą odpowiednie ilości rosyjskiego i nierosyjskiego gazu w mieszaninie oraz określającą proces mieszania;
- f) w przypadku importu LNG – miejsce skraplania i port pierwszego załadunku;

- g) miejsca dostawy, w tym możliwe elastyczności dotyczące miejsc dostawy; oraz
- h) wszelkie zmiany umowy na dostawę gazu, ze wskazaniem treści i daty zmiany, z wyjątkiem zmian, które odnoszą się wyłącznie do ceny gazu.

W przypadku gdy składany jest wniosek o zwolnienie na podstawie art. 4, a cena gazu została zmieniona w dniu 17 czerwca 2025 r. lub później, przekazuje się informacje na temat zmiany ceny.

Wymagane informacje przekazuje się organowi udzielającemu zezwoleń nie później niż na miesiąc przed wprowadzeniem na obszar celny.

2. Import gazu ziemnego, w przypadku gdy krajem produkcji nie jest Federacja Rosyjska, wymaga uprzedniego zezwolenia, z wyjątkiem przypadków, gdy import ten jest objęty ust. 3. Organom udzielającym zezwoleń w państwie członkowskim, w którym gaz ma zostać dopuszczony do obrotu, przedstawia się dowody potwierdzające kraj produkcji tego gazu ziemnego nie później niż 5 dni roboczych przed jego wprowadzeniem na obszar celny.
3. Uprzednie zezwolenie nie jest wymagane, w przypadku gdy gaz jest importowany z państwa, które produkuje gaz i w 2024 r. wyeksportowało do Unii więcej niż 5 mld m³ gazu ziemnego i albo zakazało importu rosyjskiego gazu lub stosuje inne środki ograniczające dotyczące rosyjskiego gazu, albo nie posiada infrastruktury gazowej umożliwiającej import LNG lub gazu rurociągowego. Nie później niż 5 dni po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia Komisja, w drodze decyzji wykonawczej, sporządza wykaz takich państw i w razie potrzeby aktualizuje go. Sprawozdanie sporządzone na podstawie art. 15 ust. 1 zawiera ocenę skuteczności procedury udzielania uprzednich zezwoleń na podstawie art. 7 ust. 2.

- 3a. Organy udzielające zezwoleń, organy celne, w przypadku gdy nie są to te same organy, lub inne organy zaangażowane w monitorowanie, o którym mowa w art. 9 i 10, mogą zażądać bardziej szczegółowych informacji, jeżeli informacje te uznaje się za niezbędne do oceny, czy spełnione są warunki określone w art. 3 i 4. Mogą one również opierać się na informacjach z innych źródeł. Organy udzielające zezwoleń mogą w szczególności żądać przekazania pełnego tekstu niektórych postanowień umowy na dostawy gazu lub całego tekstu umowy na dostawy gazu, z wyłączeniem informacji o cenach, w szczególności gdy niektóre postanowienia umowne są ze sobą powiązane lub gdy pełna znajomość brzmienia postanowień umownych ma kluczowe znaczenie dla tej oceny. W przypadku gdy przedstawione informacje nie są rozstrzygające, organy celne mogą odmówić dopuszczenia towarów do obrotu.
4. Uznaje się, że gaz ziemny, który ma być importowany do Unii przez granice lub przez połączenia wzajemne lub punkty połączeń międzysystemowych między Unią a Federacją Rosyjską lub Białorusią lub przez punkt połączenia międzysystemowego Strandzha 2 / Malkoclar (TurkStream), jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, chyba że nie później niż miesiąc przed wprowadzeniem na obszar celny można organom udzielającym zezwoleń przedstawić jednoznaczne dowody potwierdzające, że ten gaz ziemny:
- a) jest w tranzycie przez Federację Rosyjską; oraz
 - b) że jego krajem produkcji nie jest Federacja Rosyjska.
5. W przypadku gdy gaz ziemny jest transportowany przez UE z państwa trzeciego do państwa trzeciego w ramach procedury tranzytu na podstawie unijnego kodeksu celnego, organy udzielające zezwoleń i organy celne, w przypadku gdy nie są to te same organy, są informowane nie później niż miesiąc przed planowanym tranzytem o:
- a) kraju produkcji gazu ziemnego, który ma podlegać tranzytowi, chyba że takie informacje nie są dostępne;
 - b) planowanych lub faktycznych harmonogramach nominacji określających ilość, terminy oraz punkty wejścia i wyjścia gazu w tranzycie, w stosownych przypadkach ze szczególnością na poziomie dnia;

- c) ilościach i miejscach dostaw określonych w umowach na dostawy gazu; oraz
- d) umowie między sprzedawcą lub nabywcą lub jakimkolwiek podmiotem pośredniczącym a odpowiednimi operatorami systemów przesyłowych w Unii, w stosownych przypadkach.

Organy udzielające zezwoleń niezwłocznie weryfikują spójność danych i udostępniają otrzymane informacje organom celnym, w przypadku gdy nie są to te same organy.

Artykuł 8

[...]

Artykuł 9

Skuteczne monitorowanie i egzekwowanie

Organy udzielające zezwoleń i, w stosownych przypadkach, organy celne oraz Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) zapewniają skuteczne monitorowanie przepisów rozdziału II, w razie potrzeby wykorzystując w pełni swoje uprawnienia w zakresie egzekwowania, oraz ściśle współpracują z odpowiednimi organami krajowymi, organami z innych państw członkowskich, ACER lub Komisją.

Artykuł 10

Organ udzielający zezwoleń, współpraca i wymiana informacji

1. Organem udzielającym zezwoleń jest organ celny, chyba że państwo członkowskie wyznaczy w tym celu inny organ. Państwa członkowskie informują Komisję, w przypadku gdy jako organ udzielający zezwoleń wyznaczają organ inny niż organ celny.

2. Organy udzielające zezwoleń współpracują i wymieniają otrzymane informacje na temat importu gazu ziemnego z organami regulacyjnymi, właściwymi organami oraz, w stosownych przypadkach, organami celnymi, a także z ACER i Komisją zgodnie z ich zadaniami, obowiązkami i kompetencjami oraz w zakresie możliwym do zapewnienia skutecznej oceny, czy spełnione są warunki określone w art. 3 i 4 niniejszego rozporządzenia.
3. Organy udzielające zezwoleń lub, w stosownych przypadkach, organy celne co miesiąc przekazują organom regulacyjnym, właściwym organom, ACER i Komisji aktualne informacje na temat kluczowych elementów dotyczących rozwoju importu gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, takie jak ilości importowane na podstawie długoterminowych lub krótkoterminowych umów na dostawę, punkty wejścia lub partnerzy związani stosunkiem umownym. Aktualizacje te obejmują również kluczowe zmiany dotyczące rosyjskiego gazu wprowadzanego do Unii w ramach procedury tranzytu, o której mowa w art. 7 ust. 5.
4. Organy udzielające zezwoleń oraz, w stosownych przypadkach, organy celne z różnych państw członkowskich wymieniają się, w niezbędnym zakresie, otrzymanymi informacjami na temat importu gazu ziemnego oraz współpracują ze sobą w celu zapewnienia skutecznego egzekwowania przepisów i zapobiegania ich obchodzeniu. Wykorzystują one istniejące narzędzia i bazy danych umożliwiające skuteczną wymianę istotnych informacji między organami krajowymi w ich państwach członkowskich a organami w innych państwach członkowskich lub w razie potrzeby wprowadzają takie narzędzia.
5. Do dnia 31 sierpnia 2026 r. i 31 sierpnia 2027 r. ACER, w oparciu o dane otrzymane na podstawie niniejszego rozporządzenia i o własne informacje, opublikuje sprawozdanie zawierające przegląd umów na dostawę gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, oraz oceniające wpływ dywersyfikacji na rynki energii. W stosownych przypadkach sprawozdanie będzie obejmowało również dane dotyczące rosyjskiego gazu wprowadzanego do Unii w ramach procedury tranzytu, o której mowa w art. 7 ust. 5.
6. Komisja i ACER wymieniają, w stosownych przypadkach, posiadane przez siebie istotne informacje na temat umów na import gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, z organami udzielającymi zezwoleń i, w stosownych przypadkach, organami celnymi, aby ułatwić egzekwowanie niniejszego rozporządzenia.

KRAJOWE PLANY DYWERSYFIKACJI

Artykuł 11

Krajowe plany dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego

1. Każde państwo członkowskie ustanawia plan dywersyfikacji opisujący środki, etapy pośrednie i potencjalne bariery dla dywersyfikacji swoich dostaw gazu w celu zaprzestania wszelkiego importu gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, przed terminem wprowadzenia pełnego zakazu importu z Federacji Rosyjskiej w dniu 1 stycznia 2028 r.

Obowiązek, o którym mowa w akapicie pierwszym, nie ma zastosowania, w przypadku gdy państwa członkowskie mogą wykazać Komisji, w szczególności w oparciu o informacje przekazane na podstawie art. 14 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2017/1938, że nie otrzymują gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej. Państwa członkowskie wykazują to Komisji do dnia zgłoszenia Komisji krajowych planów dywersyfikacji. Komisja informuje Grupę Koordynacyjną ds. Gazu o państwach członkowskich, które są zwolnione z obowiązku ustanowienia krajowego planu dywersyfikacji.

2. Krajowy plan dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego obejmuje wszystkie następujące elementy:
 - a) dostępne informacje na temat wielkości importu gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, na podstawie istniejących umów na dostawy;

- b) jasny opis środków wsparcia wprowadzonych i planowanych na szczeblu krajowym w celu zastąpienia gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, w tym ilości, które mają stopniowo przestać być importowane, etapy pośrednie i harmonogram wdrażania oraz, o ile są dostępne, przewidywane warianty alternatywnych dostaw i tras tych dostaw. Środki te mogą obejmować wykorzystanie unijnej platformy Aggregate EU na podstawie art. 42 rozporządzenia (UE) 2024/1789, środki wsparcia działań przedsiębiorstw energetycznych na rzecz dywersyfikacji, współpracę w grupach regionalnych, takich jak Grupa Wysokiego Szczebla CESEC, określenie alternatyw dla importu gazu ziemnego poprzez elektryfikację, środki w zakresie efektywności energetycznej, zwiększenie produkcji biogazu, biometanu i czystego wodoru, wdrażanie rozwiązań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, środki w zakresie dobrowolnego zmniejszania zapotrzebowania lub możliwości innych państw członkowskich w zakresie ułatwiania dywersyfikacji dostaw;
- c) określenie wszelkich potencjalnych barier technicznych, umownych lub regulacyjnych dla zastąpienia gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, oraz możliwości pokonania tych barier.
3. Do dnia 1 marca 2026 r. państwa członkowskie zgłoszą Komisji swoje krajowe plany dywersyfikacji, korzystając ze wzoru określonego w załączniku I.
4. W stosownych przypadkach Komisja ułatwia przygotowanie i wdrożenie krajowych planów dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego. Na etapie przejściowym w odniesieniu do istniejących umów na dostawy na podstawie art. 4 Komisja koordynuje z państwami członkowskimi ich wysiłki na rzecz dywersyfikacji w celu określenia alternatywnych źródeł dostaw. Nowe dostawy mogłyby również zrekompensować utracone dochody dzięki wykorzystaniu istniejącej infrastruktury uprzednio wykorzystywanej do tranzytu rosyjskiego gazu. Państwa członkowskie regularnie składają Grupie Koordynacyjnej ds. Gazu ustanowionej na mocy art. 4 rozporządzenia (UE) 2017/1938 sprawozdania z postępów w przygotowywaniu, przyjmowaniu i wdrażaniu tych planów. Na podstawie krajowych planów dywersyfikacji Komisja ocenia realizację stopniowego odchodzenia od gazu, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, i informuje o tym Grupę Koordynacyjną ds. Gazu, zgodnie z art. 13 niniejszego rozporządzenia.

Krajowe plany dywersyfikacji dostaw ropy naftowej

1. Państwo członkowskie, które otrzymuje ropę naftową pochodzącą lub eksportowaną, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, ustanawia plan dywersyfikacji opisujący środki, etapy pośrednie i potencjalne bariery dla dywersyfikacji dostaw ropy naftowej, w celu zaprzestania, do dnia 1 stycznia 2028 r., importu ropy naftowej, która pochodzi lub jest eksportowana, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej.
2. Krajowy plan dywersyfikacji w odniesieniu do ropy naftowej obejmuje wszystkie następujące elementy:
 - a) dostępne informacje na temat wielkości bezpośredniego lub pośredniego importu ropy naftowej z Federacji Rosyjskiej w ramach istniejących umów na dostawy;
 - b) środki planowane na szczeblu krajowym w celu zastąpienia ropy naftowej, która pochodzi lub jest eksportowana, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, w tym ilości, które mają stopniowo przestać być importowane, etapy pośrednie i harmonogram wdrażania oraz przewidywane warianty alternatywnych dostaw i tras dostaw lub możliwości innych państw członkowskich w zakresie ułatwienia dywersyfikacji dostaw;
 - c) potencjalne bariery techniczne, umowne lub regulacyjne dla zastąpienia ropy naftowej, która pochodzi lub jest eksportowana, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, oraz możliwości pokonania tych barier.
3. Do dnia 1 marca 2026 r. państwa członkowskie zgłoszą Komisji swoje krajowe plany dywersyfikacji, korzystając ze wzoru określonego w załączniku II.

4. W stosownych przypadkach Komisja ułatwia przygotowanie i wdrożenie krajowych planów dywersyfikacji dostaw ropy naftowej. Komisja pomaga państwom członkowskim współpracować przy wdrażaniu krajowych planów dywersyfikacji. Państwa członkowskie regularnie składają Grupie Koordynacyjnej ds. Ropy Naftowej i Produktów Ropopochodnych ustanowionej na mocy art. 17 dyrektywy Rady 2009/119/WE¹² sprawozdania z postępów w przygotowywaniu, przyjmowaniu i wdrażaniu tych krajowych planów dywersyfikacji.
5. W przypadku gdy w krajowym planie dywersyfikacji dostaw ropy naftowej stwierdzono ryzyko, że do dnia 1 stycznia 2028 r. może nie zostać osiągnięte stopniowe odchodzenie od ropy naftowej, która pochodzi lub jest eksportowana, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, Komisja – po dokonaniu oceny krajowego planu dywersyfikacji i w terminie trzech miesięcy od przedłożenia krajowego planu dywersyfikacji – może w zaleceniu dla danego państwa członkowskiego określić sposób realizacji takiego terminowego odejścia. W następstwie tego zalecenia państwo członkowskie w ciągu trzech miesięcy aktualizuje swój plan dywersyfikacji, uwzględniając zalecenie Komisji.

¹² Dyrektywa Rady 2009/119/WE z dnia 14 września 2009 r. nakładająca na państwa członkowskie obowiązek utrzymywania minimalnych zapasów ropy naftowej lub produktów ropopochodnych (Dz.U. L 265 z 9.10.2009, s. 9).

MONITOROWANIE BEZPIECZEŃSTWA DOSTAW GAZU

Artykuł 13

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2017/1938

W rozporządzeniu (UE) 2017/1938 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 dodaje się pkt 33 i 34 w brzmieniu:

„33) »klauzula typu ‘bierz lub płać’« oznacza postanowienie umowne, które zobowiązuje nabywcę do przyjęcia dostawy lub – alternatywnie – zapłaty za określoną minimalną ilość gazu w danym okresie, niezależnie od tego, czy gaz ten zostanie faktycznie otrzymany;

34) »klauzula typu ‘dostarcz lub płać’« oznacza postanowienie umowne, które zobowiązuje sprzedawcę do zapłaty kary umownej w przypadku niedostarczenia gazu.”;

2) w art. 14. ust. 6 wprowadza się następujące zmiany:

a) w akapicie pierwszym dodaje się lit. c) w brzmieniu:

„c) Komisji i zainteresowanym właściwym organom – następujące informacje dotyczące umów na dostawę gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej:

- (i) informacje, o których mowa w art. 7 ust. 1 rozporządzenia (UE) XX/2025 [niniejszego rozporządzenia];
- (ii) informacje na temat ilości, które mają zostać dostarczone i przyjęte, w tym ewentualnej elastyczności w ramach klauzul typu »bierz lub płać« lub klauzul typu »dostarcz lub płać«;
- (iii) harmonogramy dostaw (LNG) lub nominacje (gaz rurociągowy);
- (iv) możliwe elastyczności umowne dotyczące rocznych ilości objętych umową, w tym ilości objętych formułą »make-up«;
- (v) warunki zawieszenia lub zakończenia dostaw gazu, w tym przepisy dotyczące siły wyższej;
- (vi) informacje na temat prawa właściwego dla umowy i wybranego mechanizmu arbitrażu;
- (vii) kluczowe elementy innych umów handlowych, które są istotne dla wykonania umowy na dostawę gazu, z wyłączeniem informacji o cenach.”;

b) dodaje się akapit w brzmieniu:

„Informacje, o których mowa w lit. c), przekazuje się w formacie zdezagregowanym w odniesieniu do każdej umowy, łącznie z odpowiednimi częściami tekstu w całości, z wyłączeniem informacji o cenach, w szczególności w przypadku gdy pełna znajomość brzmienia postanowień umownych ma kluczowe znaczenie dla oceny bezpieczeństwa dostaw gazu lub gdy niektóre postanowienia umowne są ze sobą powiązane.”;

3) art. 17 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Komisja stale monitoruje narażenie systemu energetycznego Unii na dostawy gazu, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, w szczególności na podstawie informacji przekazanych Komisji i właściwym organom zgodnie z art. 14 ust. 6 lit. c).

Komisja ocenia realizację stopniowego odchodzenia od gazu, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, na podstawie rozporządzenia (UE) XX/2025 na szczeblu krajowym, regionalnym i unijnym na podstawie krajowych planów dywersyfikacji, o których mowa w art. 11 tego rozporządzenia. Ocena ta obejmuje również ocenę skuteczności wymiany informacji i współpracy między odpowiednimi organami oraz, w stosownych przypadkach, zawiera zalecenia dotyczące poprawy tych działań. Ocenę tę przedstawia się Grupie Koordynacyjnej ds. Gazu.

Na podstawie oceny, o której mowa w akapicie trzecim, Komisja publikuje sprawozdanie roczne, które zawiera kompleksowy przegląd postępów poczynionych przez państwa członkowskie w realizacji krajowych planów dywersyfikacji.

W stosownych przypadkach Komisja może w terminie trzech miesięcy od zgłoszenia planu dywersyfikacji wydać zalecenie określające możliwe działania i środki mające na celu zapewnienie bezpiecznej dywersyfikacji dostaw gazu i terminowego stopniowego odejścia od gazu, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej.

Zainteresowane państwa członkowskie aktualizują swój krajowy plan dywersyfikacji w ciągu trzech miesięcy, uwzględniając zalecenie Komisji.”.

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 14

Tajemnica zawodowa

1. Wszelkie poufne informacje otrzymywane, wymieniane lub przekazywane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem podlegają warunkom zachowania tajemnicy zawodowej ustanowionym w niniejszym artykule.
2. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej stosuje się do wszystkich osób, które pracują lub pracowały dla organów zaangażowanych we wdrażanie niniejszego rozporządzenia, oraz do osób fizycznych lub prawnych, którym odpowiednie organy przekazały swoje uprawnienia, włącznie z audytorami i ekspertami związanymi stosunkiem umownym z odpowiednimi organami.
3. Informacje objęte tajemnicą zawodową nie są ujawniane żadnej innej osobie ani organowi, z wyjątkiem przypadków określonych w prawie Unii lub prawie krajowym.
4. Wszystkie wymieniane między odpowiednimi organami lub państwami członkowskimi na podstawie niniejszego rozporządzenia informacje dotyczące warunków handlowych lub operacyjnych lub innych spraw o charakterze gospodarczym i osobistym uważa się za niejawne i podlegające wymogom tajemnicy zawodowej, chyba że w momencie ich przekazania odpowiedni organ oświadczy, iż informacje te mogą zostać ujawnione, są wymagane na mocy prawa Unii lub prawa krajowego lub w przypadku gdy ich ujawnienie jest niezbędne w postępowaniu sądowym.

Artykuł 15

Monitorowanie i przegląd

1. Komisja stale monitoruje zmiany na unijnym rynku energii, w szczególności pod kątem potencjalnych zależności od dostaw gazu lub innych zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw energii w odniesieniu do importu energii z Federacji Rosyjskiej. Do dnia [Dz.U.: proszę wstawić datę przypadającą dwa lata od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia] Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat wykonania niniejszego rozporządzenia.
2. W przypadku nagłych i istotnych wydarzeń, które poważnie zagrażają bezpieczeństwu dostaw energii w co najmniej jednym państwie członkowskim, Komisja może tymczasowo – całkowicie lub częściowo – zawiesić stosowanie rozdziału II niniejszego rozporządzenia w jednym z państw członkowskich lub większej ich liczbie. W takiej sytuacji Komisja może również zawiesić wymóg uprzedniego udzielenia zezwolenia na podstawie art. 7 ust. 2. Decyzja Komisji zawiera pewne warunki, w szczególności dotyczące zapewnienia, by wszelkie zawieszenie ograniczało się ściśle do przeciwdziałania danemu zagrożeniu. Komisja informuje Grupę Koordynacyjną ds. Gazu o wszelkich zawieszeniach.

Artykuł 16

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 3 i 4 stosuje się od dnia [Dz.U.: proszę wstawić datę – 6 tygodni po dacie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].

Art. 7 ust. 1, 4 i 5 stosuje się od dnia [Dz.U.: proszę wstawić datę – 6 tygodni minus jeden miesiąc po dacie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].

Art. 7 ust. 2 stosuje się od dnia [Dz.U.: proszę wstawić datę – 6 tygodni minus 5 dni roboczych po dacie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].

Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla stosowania zakazu dotyczącego LNG ustanowionego w [rozporządzeniu Rady (UE) nr 833/2014]¹³, który ma zastosowanie i jest przestrzegany niezależnie od przepisów niniejszego rozporządzenia.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w ...,

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący/Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący/Przewodnicząca

¹³ Dz.U.: proszę wstawić aktualne odniesienie.

ZAŁĄCZNIK I

WZÓR KRAJOWEGO PLANU DYWERSYFIKACJI DOSTAW GAZU ZIEMNEGO

Niniejszy wzór jest przeznaczony dla organów krajowych sporządzających krajowy plan dywersyfikacji, o którym mowa w art. 11. Plan składa się z następujących elementów:

Informacje ogólne

Nazwa organu odpowiedzialnego za przygotowanie tego planu	
Opis systemu gazowego. Powinien obejmować opis: (i) popytu na gaz; (ii) koszyka dostaw z uwzględnieniem zależności od dostaw z Rosji.	

Główne informacje na temat importu gazu, który pochodzi z Federacji Rosyjskiej lub jest z niej, bezpośrednio lub pośrednio, eksportowany do państwa członkowskiego.

Numery poszczególnych umów przekazanych przez importerów właściwym organom i Komisji.	
[...]	

Całkowita objęta umową ilość gazu, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej, przeznaczona na dostawy do danego państwa członkowskiego. Należy uwzględnić mechanizmy elastyczności przewidziane w umowie i miejsce dostawy (punkt połączenia międzysystemowego, miejsce importu, terminal LNG itp.).	
---	--

Opis środków mających na celu zastąpienie gazu ziemnego, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej.

3.1. Opis składa się z następujących elementów:

Możliwości dywersyfikacji: (i) alternatywne dostawy; (ii) alternatywne drogi dostaw; (iii) agregacja zapotrzebowania.	
Opis środka i jego celów, w tym ilości, które mają zostać stopniowo wycofane, oraz etapy pośrednie w przypadku środka wieloetapowego.	
Harmonogram wdrażania	
Wpływ środków na system energetyczny, w tym na wzorce przepływu, zdolności przepustowe infrastruktury, taryfy itp.	
Wpływ na sąsiadujące państwa członkowskie.	

Bariery techniczne, umowne lub regulacyjne utrudniające zastąpienie gazu, który pochodzi lub jest eksportowany, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej.

Bariery techniczne, umowne lub regulacyjne	
Możliwości w zakresie zniesienia barier i jego harmonogram	

Kategoria	Stopniowe zastępowanie wycofywanych ilości gazu ¹⁴
Wymagane informacje	Opis środków wdrożonych i zaplanowanych na szczeblu krajowym, mających na celu zastąpienie pozostałych ilości gazu ziemnego pochodzącego lub eksportowanego, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej (i) ilości, które mają być stopniowo wycofywane w ramach każdego środka; (ii) harmonogram wdrażania (data rozpoczęcia i zakończenia); (iii) możliwości w zakresie alternatywnych dostaw i dróg dostaw
Gaz rurociągowy	
LNG	

¹⁴ Środki te mogą obejmować: wykorzystanie unijnej platformy Aggregate EU na podstawie art. 42 rozporządzenia (UE) 2024/1789; środki wspierające działania przedsiębiorstw energetycznych na rzecz dywersyfikacji; współpracę w grupach regionalnych, takich jak Grupa Wysokiego Szczepła ds. Tworzenia Gazowych Połączeń Międzysystemowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej (CESEC); określenie alternatyw dla importu gazu ziemnego poprzez elektryfikację; środki w zakresie efektywności energetycznej; zwiększenie produkcji biogazu, biometanu i czystego wodoru; wdrażanie rozwiązań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych lub środki w zakresie dobrowolnego zmniejszania zapotrzebowania.

ZAŁĄCZNIK II

WZÓR KRAJOWEGO PLANU DYWERSYFIKACJI DOSTAW ROPY NAFTOWEJ

Niniejszy wzór jest przeznaczony dla organów krajowych sporządzających szczegółowy krajowy plan dywersyfikacji, o którym mowa w art. 12. Plan składa się z następujących elementów:

Informacje ogólne

Nazwa organu odpowiedzialnego za przygotowanie tego planu	
Opis systemu naftowego. Powinien obejmować opis: (i) popytu na ropę naftową; (ii) koszyka dostaw z uwzględnieniem zależności od dostaw z Rosji.	

Główne informacje na temat importu ropy naftowej, która pochodzi z Federacji Rosyjskiej lub jest z niej, bezpośrednio lub pośrednio, eksportowana do państwa członkowskiego.

Całkowita objęta umową ilość rosyjskiej ropy naftowej przeznaczona do dostawy do danego państwa członkowskiego. Należy podać datę wygaśnięcia zobowiązań umownych.	
Informacje dotyczące tożsamości poszczególnych zainteresowanych stron (sprzedawcy, importera i nabywcy).	

Opis środków mających na celu zastąpienie ropy naftowej, która pochodzi lub jest eksportowana, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej.

Opis składa się z następujących elementów:

Możliwości dywersyfikacji: (i) alternatywne dostawy; (ii) alternatywne drogi dostaw.	
Opis środka i jego celów, w tym ilości, które mają zostać stopniowo wycofane, oraz etapy pośrednie w przypadku środka wieloetapowego.	
Harmonogram wdrażania	
Wpływ środków na system energetyczny, w tym na wzorce przepływu, zdolności przepustowe infrastruktury, taryfy itp.	
Wpływ na sąsiadujące państwa członkowskie.	

Bariery techniczne, umowne i regulacyjne utrudniające zastąpienie ropy naftowej, która pochodzi lub jest eksportowana, bezpośrednio lub pośrednio, z Federacji Rosyjskiej.

Bariery techniczne, umowne lub regulacyjne	
Możliwości w zakresie zniesienia barier i jego harmonogram	
